

[Undervisningsministeren.]

indgik bl. a., at de af samejet mellem staten og Københavns kommune omfattede militære skydebaner bag ved Islands Brygge og arealerne sydpå mod Sjællandsbroen skulle udbygges til offentlige eller universitetsformål.

Da Københavns universitet blev bekendt hermed, har det stillet forslag om, at man undersøger muligheden for, at de midlertidige lokaler opføres på den nordligste del af de militære skydebaner. Universitetet ser nu her en mulighed for, at de midlertidige lokaler kan indgå i universitetets permanente udbygning, hvis generalplanforslaget vedtages for så vidt angår disse arealer.

Undervisningsministeriet har sendt universitetets forslag til Københavns overborgmester og bestyrelsen for samejet og har i overensstemmelse med universitetets ønske gjort opmærksom på, at en principiel afgørelse af, om universitetet kan få rådighed over en del af skydebanearialet, må foreligge den 1. april d. å., da planlægningen og projekteringen af de midlertidige lokaler ikke kan udskydes længere.

Jeg kan slutte med at sige, at hverken jeg eller regeringen har skiftet opfattelse med hensyn til et „nødunderuniversitet“ på Amager, men at planerne er blevet forsinket, fordi universitetet har ønsket undersøgt muligheden for et andet areal end det, som universitetet foreslog for et år siden.

Ministeriet har i brevet til overborgmesteren fremhævet, at det ikke gennem den nye undersøgelse har givet afkald på det oprindeligt udpegede areal, således at denne mulighed ikke forspildes i tilfælde af, at Københavns universitets nye forslag til placering ikke kan realiseres.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov for Grønland om erhvervs-mæssig uddannelse.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 63) findes i tidenden spalte 1489, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 845).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Jørgen Andersen: Som det fremgår af betænkningen, har udvalget holdt 5 møder og har herunder haft samråd med ministeren for Grønland, der tillige har besvaret en række spørgsmål fra udvalget. Under indflydelse heraf har ministeren stillet de anførte ændringsforslag, som bl. a. sikrer kvindelige arbejdere repræsentation i det kommende erhvervsuddannelsesråd, og som afbøder dannelse af fortilfælde ved fremtidige stillingsoprettelser i nye institutioner gennem udeladelse af direktions- og direktørbegreberne. I stedet for anvendes betegnelserne erhvervsuddannelsesråd og uddannelsesinspektør, hvilket også skulle lette mulighederne for en lønmæssig klassificering på et lavere niveau end de øvrige landslederstillinger.

På et udelt udvalgs vegne skal jeg anbefale det høje ting at stemme for de stillede ændringsforslag.

Lembourn: Da der er kommet et telegram fra Grønland, som rejser nogle nye problemer i forbindelse med dette lovforslag, skal jeg anbefale, at forslaget går til fornyet udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling.

Hanne Reintoft: Da jeg ikke kunne være til stede ved dette forslags første behandling, skal jeg tillade mig at knytte nogle bemærkninger til det nu.

Det forekommer mig i det hele taget, når man gennemlæser fortrykket fra førstebehandlingen, at der her i tinget blev gjort meget lidt ud af dette faktisk vigtige lovforslag, ligesom jeg synes, man kunne undre sig over, at specielt grønlandske interesser ikke blev fremhævet tydeligere.

Det blev dog fremhævet, at denne lovgivning burde være gennemført allerede i 1960'erne, fordi man allerede på det tidspunkt havde opstillet langtidsprognoser for den grønlandske befolkning, så man dengang kunne være gået i gang med en effektiv og omfattende erhvervsuddannelse. Vi har haft en kolossal byggevirkksomhed i gang under Grønlands tekniske organisations

[Hanne Reintoft.]

auspicier, og der har været i hundredvis af dygtige håndværkere i gang deroppe, ved hvis hjælp man netop kunne have uddannet en virkelig dygtig håndværkerstand. Allerede i 1960'erne kunne man have taget en hel del grønlændere ind som elever i Grønlands tekniske organisations tegnestuer, man kunne have uddannet byggelederassistenter og tekniske tegnere, der kunne have været anvendt på Grønland, hvor netop særlige forhold, der kræver lokal viden, gør sig gældende i byggeriet. På den måde havde man kunnet skabe en naturlig afgang af den udsendte arbejdskraft herfra og have ladet grønlænderne selv overtage det fornødne arbejde.

I stedet kommer langt om længe dette lovforslag, der ikke indeholder noget skelsettende med hensyn til virkelig uddannelse af grønlænderne, men snarere er et ekstra skud på stammen i den ministerielle knopskydning. Man skaber et nyt direktorat og endnu mere bureaukrati med flere konsulenter, flere sagkyndige, flere sagsbehandlere osv., og her i tinget nøjes man med at føre en lang debat om stillingsbetegnelser.

Derimod gjorde man meget lidt ud af den lokale administration, der jo varetages af kærnerkontorerne, hvor personalet næsten udelukkende er danskere, der med mere eller mindre talent søger at styre det hele ved hjælp af tolke. Man kunne for længst have sendt grønlændere til Danmark til uddannelse og i takt med, at danskerne rejser hjem efter deres 2-årige kontraktens udløb, have ladet grønlænderne overtage arbejdet. Hele uddannelsessektoren ville i det hele taget nok stå sig ved, at man indførte ligeløn for lærerne deroppe, da uddannelsen i øvrigt er analog med den danske.

I den forbindelse vil jeg gerne henlede opmærksomheden på lovforslagets § 2, stk. 4, som lyder således:

„Efter indstilling fra direktionen kan ministeren ansætte konsulenter til at bistå direktionen, give undervisning og vejledning til private erhvervsdrivende, som allerede er etablerede, eller som agter at etablere sig.“

Jeg synes, der burde have været en tilføjelse, og hvis forslaget skal til fornyet udvalgsbehandling, vil jeg henstille, at man overvejer det. Jeg synes, at der skal tilføjes:

„Bosiddende eller indvandrede danskere er dog afskåret fra at modtage denne hjælp.“; idet jeg finder, at når loven udelukkende er lavet til brug for den grønlandske befolkning, så bør den ikke benyttes af og være skatteskjul for måske lidt for driftige danske erhvervsdrivende. Der kan jo være tilfælde, hvor man ubevidst sætter noget i gang, som virker stik imod hensigten, og i dette tilfælde tror jeg det kan komme til at virke imod grønlændernes interesser. Vi skulle nødig i kraft af denne lov opleve en yderligere udbytning af den grønlandske befolkning til fordel for smarte danske erhvervsdrivende.

I det hele taget skulle vi måske bede ministeren om en opgørelse over, hvor mange konsulenter der efterhånden er ansat i Grønlandsadministrationen både i Danmark og i Grønland. Det er antagelig efterhånden et betydeligt antal.

Samtidig må jeg sige, at vi ikke kan billige sammensætningen af den foreslåede direktion, og ændringsforslagene gør den ikke tilfredsstillende. Vi havde hellere set en anden fordeling, nemlig således: 2 medlemmer valgt af Grønlands Arbejder Sammenslutning, 2 medlemmer, der repræsenterede grønlandsk ungdom, der jo har en betydelig interesse i forslaget, 2 medlemmer som foreslået i forslaget, der repræsenterer grønlandske arbejdsgivere, og så 1 medlem fra landsrådet — det vil udelukkende være grønlændere — mens de i forslaget i øvrigt nævnte personer, nemlig skoledirektøren og arbejds- og socialdirektøren, bibeholdes. Det må være rimeligt at lade direktionen selv udpege sin formand. Gjorde man det, og fik den en sådan sammensætning, så ville vi få en stærk overvægt af grønlændere, og det ville måske kunne bevirke en større interesse for de muligheder, der er i forslaget.

Det er fra mange sider fremhævet, at grønlændernes rolle er alt for passiv i den store udvikling, der er i gang, at den alt for ofte kun er tilskuerens rolle, og jeg synes ikke, at denne lov ændrer dette mønster. Vi bliver i højere grad, end dette lovforslag giver udtryk for, nødt til at forstå, at det må være grønlænderne selv, der bestemmer deres lands udvikling og fremtid, og ikke nok så velmenende og idealistiske danskere, desværre vel ofte bistået af den kunstigt

[Hanne Reintoff.]

oprettede grønlandske mellemklasse, som er så rigt repræsenteret i landsrådet.

Hovedformålet med erhvervs-mæssig uddannelse må derfor også være, at grønlænderne bliver dygtiggjort til at udvikle og industrialisere deres samfund, i stedet for at tjene den tendens, der tydeligt kommer til orde i bemærkningerne til lovforslaget, nemlig den meget forkerte tanke, synes jeg, at hvis ikke det lykkes os at skabe tilstrækkelig beskæftigelse og erhvervs-muligheder, så skal man flytte den grønlandske arbejdskraft hened, eller hvor man nu i fremtiden i øvrigt har tænkt sig at flytte arbejderne hen, både i Syddanmark og i Grønland, efter kapitalens behov og ikke efter deres eget.

Jeg ved, at det enorme og truende grønlandske arbejdsløshedspøblem blev grundigt diskuteret på et særligt møde for landsrådsmedlemmer i Holsteinsborg i august 1970, og man var her inde på muligheden af at oprette arbejdslejre for unge grønlændere, hvor de skulle aftjene en eller anden form for arbejdstjeneste netop for at imødegå mangelen på arbejdskraft. Det kan aldrig være en samfundsmæssigt eller menneskeligt rigtig løsning af problemerne, og jeg vil gerne spørge ministeren, om man med dette lovforslag tilsigter en sådan løsning på arbejdsløshedspøblemet. I så fald synes jeg, det er et forslag af højst diskutabel karakter.

Formanden: Lidt mindre uro i salen er meget ønskværdig.

Carl P. Jensen: Jeg havde regnet med, at den enstemmige betænkning og de stillede ændringsforslag ikke skulle have givet anledning til bemærkninger her ved anden behandling, men nu, da der er begæret nyt udvalgs-møde, vil jeg ikke holde mig tilbage. Jeg vil gerne sige, at jeg har fortsat den opfattelse, som jeg gav udtryk for ved første behandling, og som jeg har søgt at få tilslutning til under udvalgsarbejdet, at man burde kunne løse denne opgave på en anden måde. Alle i udvalget har erkendt, at den eksplosionsagtige udvikling, vi har oplevet af det grønlandske skolevæsen, måtte medføre en aflastning af skoledirektionen, for så

vidt angår erhvervsuddannelsen, og det var i første række det, der var sigtet med forslaget. Men om denne aflastning skulle medføre oprettelse af et nyt direktorat med denne opgave som det eneste — et direktorat med et administrationsapparat, der efterhånden vil udvikle sig også ud over den økonomiske ramme, som er forudsat i bemærkningerne — det kan man have sin tvivl om.

Men økonomien er ikke det afgørende for mig, dertil er den opgave for hastende og for betydningsfuld. Jeg ville have foretrukket, at man havde henlagt den erhvervs-mæssige uddannelse og alt, hvad dertil hører, under det allerede eksisterende arbejds- og socialdirektorat, allerede af den grund at man her ville få en nøje tilknytning til det grønlandske arbejdsmarked, bl. a. gennem de arbejdsmarkedskontorer, man allerede har eller efterhånden skal oprette i de enkelte byer, hvor man vil erhverve sig et ganske nøje kendskab til de krav, der må stilles for at kunne tilvejebringe den nødvendige arbejdskraft til erhvervene. Man vil her kunne få et førstehåndskendskab til det behov, der måtte være for at planlægge og koordinere den erhvervsuddannelse, eventuelt den omskoling af arbejdskraft, der måtte være påkrævet for at kunne imødekomme det stedlige behov. Med en sådan koordinering vil man undgå den høring, den kontakt, man må kunne forudse vil finde sted over de to centrale styrelser, det vil sige i Godthåb.

Jeg lægger den allerstørste vægt på, at der etableres det bedst mulige samarbejde mellem de lokale arbejdsmarkedskontorer, de lokale arbejdsmarkedsfunktioner skal jeg måske sige, og så det kontaktoorgan, der nødvendigvis må tilvejebringes for at løse de opgaver, der følger af lovforslaget. Det skulle helst ikke bare være et hjørne af kæmmerens skrivebord, som i forvejen er fyldt op med andre opgaver. Jeg erkender — det tror jeg hele udvalget erkender efter de oplysninger, vi har fået — at arbejds- og socialdirektoratet kan være eller allerede er overbebyrdet med arbejde, ikke mindst som følge af de mange tilflytterproblemer, der er opstået, efter at direktoratet er oprettet. Jeg minder om Qutdligssat-problemet, den mineby, der skal nedlægges, en opgave, som man har pålagt arbejds- og socialdirektoratet. Man vil efterhånden møde tilsvarende

[Carl P. Jensen.]

problemer også fra Østgrønland, problemer, der vil kræve et nøje samarbejde mellem erhvervsuddannelse og omskoling.

Nu er der udsigt til, uanset udvalgsbehandlingen vil jeg næsten tro, at forslaget vil blive vedtaget med de stillede ændringsforslag, der ikke berører det principielle. Jeg kan ikke vide noget om det, for jeg ved ikke, hvad den henvendelse, der er kommet fra Grønland, går ud på. Men alligevel vil jeg gerne i hvert fald i denne omgang henstille til overvejelse for de berørte parter i Grønland, om man ikke skulle udskille en del af de opgaver, der efter de gældende regler vedrører det egentlige arbejdsmarked, fra arbejds- og socialdirektoratet til et organ, der skulle tage sig af arbejdsmarkedet og den erhvervsuddannelse og eventuelle omskoling af arbejdskraft, som her er på tale. Socialdirektoratet vil ikke komme til at savne opgaver, jeg tror tværtimod, at arbejdsdirektoratet og navnlig socialdirektoratets afdeling vil få endnu flere opgaver uden et aktivt arbejdsmarkedsorgan i Grønland.

Spørgsmål om, hvorvidt det er en landskasseopgave eller en statskasseopgave, bør være underordnet i denne forbindelse; det afgørende må være, at vi her vil acceptere det under den forudsætning, der er fastsat i lovforslagets § 9, at udgifter til foranstaltninger i medfør af denne lov afholdes af statskassen.

Som sagt, jeg erkender, at klokken er faldet i slag i denne omgang, men jeg vil gerne henstille, at disse problemer tages op til alvorlig overvejelse med henblik på en løsning for fremtiden.

Knud Hertling: Vi havde i og for sig ikke regnet med, at vi skulle have en slags førstebehandling igen af dette lovforslag. Vi kom med en indstilling fra udvalget, en enstemmig indstilling, og det regnede vi i og for sig med skulle være nok til, at man ville vedtage lovforslaget, i hvert fald sende det til tredje behandling.

Vi har modtaget en henvendelse fra landsrådets formand om strukturen af de råd, der skal arbejde sammen, arbejdsmarkedsrådet og uddannelsesrådet, og vi vil gerne være med til at diskutere det spørgs-

mål under en fornyet udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling.

Men jeg vil gerne sige på forhånd, at vi fra grønlandsk side er indstillet på, at der ikke foretages strukturelle ændringer i den indstilling, som har været til behandling i dag ved lovforslagets anden behandling. Vi er indstillet på at arbejde videre med sagen, men vi er på forhånd også indstillet på ikke at ændre den foreliggende indstilling.

Ministeren for Grønland (A. C. Nor-mann): Inden jeg kommenterer de bemærkninger, der er gjort af de ærede medlemmer hr. Lembourn, hr. Carl P. Jensen og til sidst hr. Knud Hertling vedrørende den nye situation, der er opstået ved det omtalte telegram fra formanden for landsrådet, vil jeg gerne lige bemærke et par ting i anledning af det ærede medlem fru Hanne Reintofts kritik af, at grønlænderne ikke i højere grad end hidtil er blevet sat i stand til at deltage i funktionerne, også i uddannelsesfunktionerne, og i højere grad er egnet til at stå for ledelsen af foretagender som det, der her er nævnt. Det er jo en almindeligt forekommende kritik, som vi har hørt på igennem alle årene, og jeg har egentlig ikke andet med virkelig vægt, medmindre det skal være historieskrivning, at sige til det ærede medlem, end at netop denne lovgivning tager direkte sigte på at uddanne grønlænderne til at blive ledende, til at indtage de stillinger, til at komme til at stå for de funktioner, som det ærede medlem ønsker at man skal lade dem overtage til afløsning af de mange danske, der ganske rigtigt nu står forrest i det ledende arbejde.

Med hensyn til konsulentspørgsmålet tror jeg, jeg kan nøjes med at opfordre det ærede medlem til at læse bemærkningerne til § 2, stk. 4. Jeg mener ikke det ville være rimeligt at gå så langt i begrænsningen af konsulenternes funktion, at man sagde til dem: I må ikke give gode råd til eller støtte danske erhvervsdrivende eller andre i Grønland, som konsulenthjælpen tager sigte på.

Dernæst vil jeg gerne komme lidt ind på den anden side af sagen, idet jeg forstår, at det ærede medlem hr. Carl P. Jensen er ubekendt med indholdet af det telegram, vi har fået fra landsrådets formand. Jeg skal

[Ministeren for Grønland.]

da meget gerne tilstå, at det også er kommet som en overraskelse for mig — jeg fik det i aftes — og det har formentlig også overrasket de medlemmer af Grønlandsrådet, som jeg forstår efter telegrammets ordlyd at det også er sendt til. Jeg ved egentlig ikke, hvornår det ønske er opstået, der omtales i telegrammet, altså om koordinering af det nye erhvervsuddannelsesråds arbejde med arbejdsmarkedetsrådets. Det har ikke været nævnt over for mig under de seneste forhandlinger med landsrådets forretningsudvalg under møder i København for en halv snes dage siden og heller ikke tidligere. Tværtimod opfordredes jeg her til at bidrage til den hurtigst mulige gennemførelse af lovforslaget uden yderligere kommentarer til dette.

Landsrådets tilslutning til lovforslaget havde endda en sådan form, at jeg i min forelæggelsestale — sp. 1036 — med rette kunne anvende ordene:

„Lovforslaget er med stor tilfredshed tiltrådt af Grønlands landsråd.“

Men da konklusionen af det nye grønlandske ønske foreløbig kun er en revisionsbestemmelse i lovforslaget, vil jeg naturligvis ikke modsætte mig et eventuelt flertalsønske herom fra udvalgets side. Da der her er tale om en hel ny lovgivning, et helt nyt lovgivningsområde, kunne dette måske også i sig selv motivere, at man, når der er gået en 2-3 år, så efter, om de indvundne erfaringer kunne give anledning til korrektioner.

Arbejdsmarkedetsrådet er et råd nedsat af landsrådet selv, altså under grønlandsk ledelse, og landsrådet afholder udgifterne ved rådets virksomhed.

Erhvervsuddannelsesrådet er derimod et hundrede procents statsforetagende, og jeg vil her forsigtigt advare imod en uheldig sammenblanding af disse ting, førend man er helt klar over og også har taget stilling til de økonomiske konsekvenser deraf.

Det er helt klart — det tror jeg der er enighed om fra alle sider, det er jeg ret sikker på der er — at der skal være et nært samarbejde imellem erhvervsuddannelsesrådet og arbejdsmarkedetsrådet. En sådan koordinering er forudsat bl. a. derved, at landshøvdingen og skoledirektøren er medlemmer af begge råd, ligesom det er foreslået, at arbejds- og socialdirektøren bliver medlem

af erhvervsuddannelsesrådet. Der vil heller ikke være noget til hinder for, at landsrådets repræsentanter og erhvervsorganisationernes repræsentanter kan blive sammenfaldende.

Må jeg i øvrigt gøre den bemærkning til det ærede medlem fru Hanne Reintoft, at jeg tror da, hvis man tæller dem op, at et flertal, vist endda på 5 medlemmer af 7, af uddannelsesrådet enten er grønlændere eller er under grønlandsk ledelse, under landsrådets ledelse.

Om harmoniseringen, som der nu tales om i denne henvendelse fra landsrådets formand — men ikke fra landsrådet, det må vi lægge mærke til, endnu da — om harmoniseringen af de to områder så fremmes bedst ved at trække arbejdsmarkedetsrådet ind i billedet, ja, det er det nye spørgsmål, som vi jo får god tid til at drøfte med landsrådet i den kommende tid.

Med disse ord vil jeg gerne sige tak til udvalget for det udmærkede arbejde, der er gjort, og for den enighed, der står bag ved udvalgets betænkning.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1, ændringsforslagene nr. 1-3, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 4, § 3, således ændret, §§ 4-9, ændringsforslag nr. 5 om en ny affattelse af § 10 og § 10 i den ændrede affattelse, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om uddannelse af lærere til folkeskolen.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 79) findes i tidenden sp. 1990, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 849).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.